

Георгій Вадимович АВРАМЧУК,
курсант навчальної групи ФЗ-103
Харківського національного університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ ТЕРОРИСТИЧНО-РЕПРЕСИВНОГО АПАРАТУ В НАЦИСТСЬКІЙ НІМЕЧЧИНІ

30 січня 1933 р. до влади у Німеччині прийшли нацисти, які були орієнтовані на побудови тоталітарної держави. Однією з ключових ознак німецького тоталітаризму було створення розгалуженого апарату терору, за допомогою якого можна було розраховувати на встановлення тотального контролю над суспільством. Спробуємо розібратися з деякими особливостями побудови терористично-репресивного апарату Третього рейху.

Отже, у 1933 р. Націонал-соціалістична німецька робітничка партія (NSDAP) стає домінуючою політичною партією у Німеччині, а всі інші партії невдовзі були заборонені [1]. Її вожді стали творцями терористичного репресивного апарату, що був одним з ключових інструментів нацистського режиму для забезпечення своєї влади та підтримки толерантності до ідеології нацизму. Йому були притаманні наступні риси:

1. *Система концентраційних таборів.* Нацисти створили широку мережу концентраційних таборів, де утримували політичних опонентів, етнічні меншини, кримінальних злочинців та інші «неблагонадійні елементи». В'язні переживали насильство, погрози, погане харчуванням, хвороби та виснажливу працю.

2. *Гестапо.* Це була державна поліція, створена в 1933 р. з метою забезпечення політичної стабільності та боротьби з політичною опозицією. Гестапо діяло поза законом і мала повноваження проводити розслідування, затримувати та піддавати жорстоким допитам будь-яких осіб, які вважалися загрозою національній безпеці.

3. *Ейнзатцгруппен.* Це була таємна поліція, яка діяла в тилу вермахту і була відповідальна за вбивство тисяч мирних жителів, євреїв, політичних опонентів та інших. Вони працювали виключно поза рамками закону та були зобов'язані виконувати накази щодо здійснення масових вбивств.

4. *Служба безпеки (SS).* Ця організація виникла як охоронна служба для Гітлера та підтримувала ідеологію нацизму але з часом ставала все більш впливовою. Есесівці вважалися своєрідною елітою Рейху, тими самими «надлюдьми», про яких віщала на-

цистська пропаганда [2]. Головні свої злочини, есесівці здійснили у роки Другої світової війни на окупованих територіях.

5. *Штурмові загони (SA)* – один з перших терористичних підрозділів нацистської партії, активно використовувався проти опонентів нацистів під час їх боротьби за владу. Після приходу до влади гітлерівців, інтереси керівництва штурмових загонів перетнулися з інтересами керівництва СС та рейхсверу і після «ночі довгих ножів» 30 червня 1934 р. значення штурмовиків у структурі нацистського терористичного апарату стало неухильно зменшуватися.

27 вересня 1939 р. в р наслідок об'єднання Головного управління поліції безпеки (нім. Hauptamt Sicherheitspolizei) і служби безпеки (СД) було створено Головне імперське управління безпеки (РСХА). Воно мало стати керівним орган політичної розвідки і поліції безпеки Третього Рейху. РСХА перебувало в підпорядкуванні райхсфюрера СС і шефа німецької поліції Г. Гімmlера [2].

Таким чином, можна зробити висновок, що терор проти інакомислячих у гітлерівській Німеччині був важливою складовою їхньої політики підтримки національно-соціалістичного світогляду та боротьби з політичними опонентами [3, с. 74]. Слід констатувати, що нацистам вдалося деформувати правоохоронну систему країни, яку дуже швидко було перетворено на інструмент насилля і терору у їх руках.

Список бібліографічних посилань

1. Прихід до влади нацистів. Енциклопедія Голокосту. URL: <https://encyclopedia.ushmm.org/content/uk/article/the-nazi-rise-to-power>.
2. Дем'яненко Б. Три моделі тоталітаризму: порівняльний аналіз фашизму, більшовизму та націонал-соціалізму. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Demianenko_Borys/Try_modeli_totalitaryzmu_Porivnialnyi_analiz_fashyzmu_bilshovyzmu_ta_natsional-bi7pgs8civrshf2ala0dak0.
3. Дедурін Г. Деформація правоохоронної функції держави у Німеччині внаслідок встановлення нацистської диктатури. Правоохоронна функція держави: теоретико-методологічні та історико-правові проблеми: тези доп. круглого столу (м. Харків, 27 жовт. 2017 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2017. С. 72 – 74.

Одержано 21.04.2023